

D.

O.

M.⁸

L A P I S
A N G V L A R I S Æ D I S
S. CASIMIRO DVCI LITHVA-
NIAE TOTIVS Q. SARMATIAE
TVTELARI DIVO SACRAE,

IN PERCELEBRI VRBE VILNENSI
P O N E D O M V M P R O F E S-
S A M P A T R V M S O C I E T A T I S I E S V,

ERIGI COEPTAE,

A CVLTRICE BONARVM ARTI-
VM IVVENTVTE IN ACADEMIA VIL-
nensi eiusdem Societatis IESV

LITHOTÉLESTICIS EVLOGIIS

ADORNATVS

ET

*Illustrissimo ac Reuerendissimo D. BENEDICTO WOYNÆ
Episcopo Vilnensi S. Lapidis initiatori,
Iussu Diui,*

N V N C V P A T V S.

V I L N A E, *In Academia Vilnensi Societatis IESV.*
Anno Domini, M. DC. 1111.

S. LAPIDIS IN AVGVRA TORI.

Voyne tuisne tubis canitur Casimirus in orbe &
Reddat vt ille vicem te super astra canet.

TIBI DEVS TER MAXIME PATER HOMINVM AD
GLORIAM

TIBI VIRGO DEI PARA MATER HVMANÆ SA-
LV TIS AD HONOREM

TIBI CASIMIRE DIVE POLLENS POTENS TV TE.

LARIS LITVANIÆ INVICTE VICTOR HO-

STILIVM EXERCITIVM SO SPITATOR

PATRIÆ PATRATOR MIRANDO-

RVM OPERVM CONSERVATOR

CYSTOSQVE VRBIS

AD CVLTVM.

PONTIFICANTE CLEMENTE VIII. REGNANTE

SIGISMVND O III. REGENTE VILNEN-

SEM EPISCOPAM BENEDICTO

WOYNA I.

PRIMVS EIVSDEM ANTISTITIS MANV SA-

CRATVS AVSPICIO RATO DIVISQVE FE-

LICITANTIBVS PONOR LAPIS

VT MEO FVLCIAM DORSO OPEROSAM BASILI-

CÆ MOLEM PROFESSÆ SOCIETATIS IESV

TEMPLVM PRIMAM IN LITVANIA D.

CASIMIRI RELIGIONI VOTAME-

IVSQVE SACRIS FACIVNDIS

DICATAM ADEM

REGNI SALVTI LITVANIÆ TRANQVILLITATI

PVBLCÆ COMMODITATI VRBIS SO SPITATI

STRVI COEPTAM

ANNO REPARATÆ SALVTIS M. DC. IV.

MENSE MAIO DIE XII.

S. CASIMIRVS

SACRO VILNENSIVM ANTISTITI

BENEDICTO WOYNÆ

QUOS pro me refugis, præsul BENEDICTE, labores ?
Figit & impennis quem tua dextra modum ?
Quis mihi sopitos pius excitat autor honores ?
Per quem clarescit nomen in orbe meum ?
Per te qui lustrata meo fundamina templo
Substruis, & populis ad pia vota præis.
Hæc benefacta mihi, BENEDICTE, medullitus hærent,
Et memori hærebunt dum vibrat æthra iubar.
Testis ego pietatis ero, dum conscius omnes
Horrificum Iudex ante tribunal ager.
Interea stabilire meam dum niteris ædem,
Mens tua cælifluis sit stabilita bonis.
Quodq; iuuenta mihi melos hæc Academica sacrat,
Sacratum auspicijs sit volo, WOYNÆ, tuis.

IVVENTVS ACADEMICA

Illustrissimo & R. Dño D. BENEDICTO WOYNÆ Ep. Vil.

Cernis Antistes, BENEDICTE WOYNÆ,
Quos tibi fructus benefacta nauent ?
Quam tua à culto Pietas Patrono
Gratiam iniuit ?
Prædicat laudes CASIMIRVS æquas,
Se tibi gratum fore pollicetur,
Atq; tantorum memorem, micante
Sole, laborum.
Quod melos Diuo properis Camœnis
Fudimus, censet tibi dedicandum.
Quod nec inuiti facimus, sed æuo
Omne sacramus.

Quas tuas laudes meliore plectro
Concinent vates: Litaui vt Patroni
Excitas cura vigili recentes

Signifer aras.

Autor vt tanti fueris triumphi,
Vrbe sacrorum Dominâ Deaq;
Gentium Româ, labaro atq; Diui
Icone vesta,

Autor vt templi fueris struendi:
Cui basin sacris lapidemq; primum
Ritibus Vilna iacis annuente,

Dite furente,

Templa dum surgent Casimiriana,
Et tuum surget, bone *W O Y N A*, nomen:
Templa dum stabunt Casimiriana

Laus tua stabit.

LAPIS LOQVITVR

PRIMAS IN AMORE FEREMVS:

ME nuper labaro cernens Casimirus ab alto,
Hæc ait arridens; ò bene facte lapis;
Mox benediceris **B E N E D I C T O** à Præsule *W O Y N A*:
Fundamen templo mox iaciere meo.
Hicne meo primum stabit de nomine templum?
Iure opifer primas huic in amore dabo.

AD MANES NVNCIVS IBO.

SAxo visa fuit Casimirica pompa per urbem,
Atq; triumphalis ritè peractus honos;
Iam scit Olympus, ait, scit humus quo ferris amore:
In tutelarem, Vilna, Ducemq; tuum.
Templum etiam statuis: telluris operta subibo,
Ipsi etiam manes tam pia facta sciant.

FELIX SORTE MEA.

Farra molant alij lapides faciantq; farinam,
Sustineant alij tecta laresq; Ducum,
Dux sacer ò Casimire, tuum si fulcio templum,
Felices humeros dixero iure meos.
Siderei sacra tecta Ducis, sacra farra dapesq;
Sufferre Angelicas, nobile rebor opus.

MAIOR ATLANTE LAPIS.

Prisca supersedeat celebrare Pòësis Atlantem,
Is quasi culminibus mons ferat astra suis.
Me fore cæli ferum potius canitote Pòëtæ;
His ego cælum humeris, fors ò amæna, feram.
Dux Casimire, tuum templum, ceu sessile cælum,
Incolet ipse Deus : maior Atlas an ego ?
DVRET EDV RV S.

Pondere depressus licet & præcordia durus
Primus in obsequium sum, Casimire, tuum.
Fælix duritie, fælix quoq; pondere : Plebes
Hæc mihi compositis occine verba sonis;
Immensum durus duret lapis iste per æuum;
Molliat eduros durus in æde Cacos.

FELIX MORA

Primus ego sacrâ tibi, Dux Casimire, propago
Dia Iagellonidum, ponor in æde lapis,
Me fortunatum, sub mole quiescere tali
Dextera quem voluit tardior artificis.
Cur mihi non atavis potius servire licebat ?
Cur sum porticibus iacta nec antè basis ?
Nempe ut in occiduis hæc subter mœnia seclis

Salua salutifero sint mea iura Duce.

ME REDDO DATORI

MErgor inima soli, maiore subinde premendus
Pondere, quàm moles hæc mea pondus habet.
Esse quod accepi, totum eia redono datori,
Atq; tibi patriæ, Dux Casimire, pater.
Perpes vt extet opus, mihi dum pars vlla supersit,
Templi, Christe, tui non violetur apex.

TESTIS ELINGVIS LOQVAR.

ATernum pia turba vale, sol, aura valete:
Tardus ad obscurum vado cubile, redux.
Scilicet extremo tellus dum quassa tumultu
Restituet cæco quæ gerit ossa sinu.
Tunc me Vilna suæ testem pietatis habebit,
Et sciet elinguis quid lapis iste sciat.
ME TIBI SVBDO LIBENS.

TErrai centrum quiduis graue fertur ad imum.
Fortè quis oppositus ni remoretur obex.
Deorsum vergenti facilis mihi terra dehiscit,
Sim basis vt templo, Dux Casimire, tuo.
Indiges ô patriæ, tibi me tam subdo libenter,
Vt nolim ad centrum pergere porrò meum.
NON ME LABOR ISTE GRAVABIT.

CVncta creatori sub sole creata ministrant.
Hac egisse tenus nil ego visus eram,
Nunc ago res, patioruè magis, Casimirica templa
Sustentans humeris. Dulce ministerium!
Non grauis iste labor, graue non onus esse videtur,
Quod mihi, magne Sator, quod, Casimire, iubet.

Saxa Semiramicis memorentur ouantia muris;
 Queis Triuiæ fanum, queis stetit alta Pharos.
 Queis & pyramides & condita mausolæa.
 Pluris erit templum, Dux Casimire, tuum.
 Huic malo subici. Stryga manibus illa replerunt;
 Hoc homines summo mittet in astra die.

LITHOTELESTICA VATVM.

LAPIS ISTE VOCABITVR DOMVS DEI.

O Lapis sc̃elix basin excitandæ
 Quem suæ legit Casimirus ædi!
 Terra ter sc̃elix vbi tu iacebas;
 Ter magis sc̃elix vbi iam iacebis;
 Hæc Syon, illâ minor est Syone;
 Hæc licet marmor, ferat illa fanum.
 Sanctus hic verè locus est vocandus,
 Sorte non tanta fruiturus, aurææ
 Si domûs esses quota pars Neronis.
 Tu domus summi Domini Deorum
 Audies, sc̃elix lapis angularis
 Iure maiori lapis atq; magno
 Abs Iacobo situs, & Sabæo
 Tinctus oliuo.

OPERÆ PRECIVM.

V Ilina tuo Indigeti templum moliris? at illi
 Vt primum est, opus est hoc bene fiat opus.
 Artifices adhibeto manus, quæ schemate bello,
 Hoc & honorifica conderemole queant.
 Quales condiderant Solomonia templa, vel Arcam
 Fœderis. Huc Beseleel, huc Oliabe veni.

DVM duo Vilnensis pia plebs immania faxa
Pertrahit in templum, Diue Patrone, tuum,
Lætus ab axe videns ais; vt contingere funem
Vilnates gaudent! vt mihi feruet opus!
Stabit apud memorem me gratia plena laboris:
Faxo pluat Litauis plenus ab axe fauor,
Promissoq; manes; segetem ver spondet amænum,
Iamq; Palatinum fert pia Vilna pium.

CERTVM ASYLVM.

MOpso piæ quondam medio sterit vrbis asylum?
Qui locus infesto tutus ab hoste fuit.
Cecropidas & in hoc vrbs est imitata Quiritum.
Vilna foro medio tu vin, Asylon idem!
Quàm consulta pium quàm tempestiua laborem
Suscipis; Hinc Mauors te petet, inde lues:
Maturetur opus; tibi Diuus asylian omnem
Inde lagellonides spondet opemq; piam.

MERITIS TRIBVANTVR HONORES.

Victor olympiaci certaminis Astylo quondam
Et statuam Autolicus Pancraria stula tulit.
Vicit Aucmales cuneos se vicit & ipsum,
Nulla lagellonides Dux monumenta feret:
Mausoleon, habet miris illustre patris,
Diuini cultus Symbola Diuus habet.
Nil vt huic Sancto victori desit honoris,
En templum medio surgit & ara foro.

TVTVM PATROCINIVM.

CLericus ordo Ducis de nomine dictus IESV
Dum templum statur vult CASIMIRE tibi:

Gratus honos, atq; hic, conitor in ar natus honoris.
Quam colui in terris Virgo parensq; Dei.
Assensere Patres gaudi vtroq; Patrono
Hac Dominâq; poli. te Litauûm q; Duce.
Castus vtriq; pudor Sanctæ & reuerentia famæ.
Castæ Ascetarum tutor vterq; domus.

DECVS VRBIS.

VT Roma electas inter caput extulit vrbes,
Memphis vt inter opes, Troiaq; clara duces :
VT Titan multò cunctis fulgentior astris,
Vr q; Selena modis Irida mille præit
Sic aræ CASIMIRE tuæ tollentur ad astra,
Vnum Sauromatis fama loque tur opus.

PIO FAVE DIKE LABORI.

ACCipe Lithalidûm magnum decus addite Diuis,
Dux CASIMIRE, tibi quæ tua Vilna parat.
Accipe prima tuæ fundamina molis & ædis,
Quemq; tuo lapidem nomine Vilna locat:
Omne fac fausto nostri primordia cultûs
Crescant, dum magnum crescet in astra decus.

GRATA PERPETUITAS.

NVper vbi Diuus CASIMIRVS ab æthere pompam
Hac sibi honorificam vidit in vrbe geri :
Per mihi gratus, ait, tuus, ô mea Vilna, triumphus;
Gratior est templi cura laborq; noui:
Scilicet haud multas durauit ouatus in horas,
At facer in templo perpetuatur honos.

TEMPLICVSTODIBVS ADSIS.

Dluc, aris temploq; tuo quæ rite ministrer,
Ad cultum cieat quæ populosq; tui.

EN SOCIATA conors in nomine dulcis IESV
Sese offert : huic o d o x C A S M I R E faue.
Vsq; professus eras summi & veneratus IESVM:
Te Duce sit IESVM ruta PROFESSA DOMVS
VIRTUTIBVS ARÆ.

Virtuti, Fidei, Pietati, fana Quirites
Sacrauere suâ cultibus vibrate pñs.
His tribus an cupitis Vlnates condere templa?
Sufficit his vnum constituisse tribus.
Vnum condatur C A S I M I R I nomine dictum:
Hunc virtus, Pietas, hunc habet alma Fides.

HINC HONOR INDE QVIES.

SACRA STANISLAO Diuo Cathedralis o ædes,
Quæ Litauî Indigetis nobile corpus humas;
En pia Vilna sui C A S I M I R I nomine templum
Excitat; hic loculis submetuissnè tuis?
Ne velut ex aliquo hospitio, C A S I M I R V S ad Ædem
Ac sedem propriam fors aliquando migrer?

B A S I S F T T E S T I S H O N O R I S.

NVper o alme lapis fueras ignobile saxum,
Fundamentum hodie iaceris prænobile templi,
Templi quod patrijs primum confurget in oris
Indigeti litauum C A S I M I R O : condere terrâ
Auspicihus Superis manesq; hæc perfer ad imos;
Regia quos cæli C A S I M I R O soluit honores,
Hos pompa & templo Lituanicus orbis adornat

S. CASIMIRVS

AD SEREN. SIGISMVNDVM III, POLONIÆ

Sueconicq; Regem.

B 2

Mirata

Mirata est Craci vrbs, Rex maxime, & omnis olympus
Cum Diuo firueres inclyta templa Petro.
Limite sed non hoc pietas tua constitit ardens,
Digne lagellonio sanguine; digne meo.
Nam quoq; templa mihi Vilnæ dum sacra locantur,
Percipiunt dextra munera larga tuæ.
Felix sceptrā regas, ferus sed templa subito,
Templa polo meritis ritē parata tuis.

IDEM.

AD ILLV. ANTISTITEM VIL. BENEDICTVM
WOYNAM.

Nobile, opum largos superiorum querere sedes,
Ast ad opes operas iungere, nobilius.
Hoc tu confocias venerande Antistes vtrumq;
Nam mihi sacra opibus templa operisq; paras.
Ergo mihi vt templum fundas, vt fundis opum vim,
Omnes calicolas in tua vota trahis.
Has & opes operasq; tuas Deus ipse refundet,
Dans loca Pontifices inter in axe sacros.

IDEM.

AD ILLVST. ET MAGNIF. D. LEONEM SAPIEHAM
Cancellarium M. D. Lithuanie &c.

Terra polusq; sciunt tua munificentia quæ sit;
Lithala gemma, LEO SAPIE H Adumq; decus..
Te Diuū celebrant ædes, te sacra supellex,
Hospita recta inopum, te sacra claustra canunt,
En & ego amplifica capio tua præmia dextra,
Gente pia Litauū templa dicante mihi.
Quā n bene fluxa bona expendis! mansura sed olim
Nactus Procures inter olympiacos.

Idem

Papa **LEO** Decimus me Diuorum inserit albo,
 Rege **SIGISVMNDO** fratre rogante meo.
CLEMENS octauus probat hunc & adauget honorem,
 Huc Labarum mittens effigiemq; meam;
 Hoc pronepote, Polonorum Sueonumq; Gothumq;
 Rege **SIGISMUNDO**. sollicitante meo.
 Regis obis, **LEO** magne, vices, **SWENCICIVS** eius
 Nomine dat labarum, datq; diploma tibi.
 O men inest facto: Bene quod **LEO** maximus orfus,
 Magne **LEO**, pietas hoc tua finit opus.

GLORIA HONOR ET PAX OMNI OPE-
 ranti bonum, Rom. 2.

Dive Iagellonide, tua cum bene facta tot extent,
 Quæ viuens, & adhuc ad tua busta patras,
 Hic meritò tibi fertur honos & gloria, quamuis
 Frendat iners Nouitas, Paulus at annuerit.
 Qui bona cunctq; operatur, ait, debetur eidem
 Gloria pax & honos; hæresiota, quid hoc?

ΕΞΟΧΟΣ ΑΛΛΩΝ.

παντοίως ἀρεταῖς κασίμειρε κεκασμένε μέγας
 τὸτο δῖκην ἔλαχες, δι᾽ θεοπῶτα, γέρας
 ὃ βασιλεὺς μὲν ἔσῃ, ὃ χρυσέα σκῆπτρα κρῖνεις.
 Δὶ σαυτὶ βασιλεὺς αὐτὰρ ἔξισος ἔσῃ,
 Σκηπτῶν ὃ γέρας, πρὶν ὀμχίμων ἔλαχεν ὁ δῖος,
 βασιλικὴν κατέχευς νῦν βασιλῆος ἡός.

SCEPTRA IMMORTALIA.

REX nec eras **CASIMIRE**, nec aurea sceptra gerchas,
 Vngaria licet ad sceptra vocatus eras.
 Rex namq; ipse tui fueras, regnataq; stibant
 Nobiliore animi fulgida sceptra throno.

His atavum decus inferius, minus atq; parentum
Imperium, & fratrum regna minora thronis,
Et nunc maior honos : te namq; recentibus aris
Semideum ac adytis dius amicat honos.
His atavum caruere throni, caruere parentum
Imperia & fratrum regna minora tuis.

ECCE LAPIS QVEM DEDI CO-

ram IESV. Zach. 3.

Dum Casimiriacæ fundamen inaugurat ædis,
Et primum lapidem rite Hierarcha locat.
Vilnatum pietas, SOCII S, hanc, dulce PROFESSIS
Soteris IESV nomen, habere dabat.
O pia Vilna, quibus meritis pia facta repenset
IESVM sponte sequens hic tibi cætus inops
En tibi se totum impendit facilisq; volensq;
Se populisq; tuis præbet in astra ducem,
Iam tibi Pontificiq; tuo, quem patris adinstar
Iure colit, celebrat, deueneratur, amat,
Nunc tot hic eximias pergrato pectore grates,
Villia quod latices voluit in æquor, agit.
Quæcunq; huic DOMVI IESVM, pia Vilna, PROFESSA
Præstiteris, IESV præstita rere tuo.
Dum lapis hic abs te vectus modo rite locatur,
Fundamen templo, verba fac ista Deo;
ECCE LAPIS QVEM sponte DEDIT tibi CORAM IESV,
Indigetiq; meo, Iesuidûmq; choro.
Hinc tibi surgat honos, Casimiro gloria, sedes
Tuta tuis famulis, hinc mihi certa salus,

LAPIS

QV*i* Casimiriacæ fundamina sustinet ædis;
 Ponente *VOYNA* Antistite;
 Hunc nihil errârit *LAPIDEM* qui præscius esse
OFFENSIONIS dixerit.

Hæresis oblatrat, cum Iuda offenditur, ecquo;
 Ait, ista perditio facit?

Ista superstitio certè est, cœliq; Monarcham
 Honore depreciaat suo.

Nil mirum est: almæ quondam *LAPIS* ipse *SIONIS*
OFFENSIONIS erat *LAPIS*.

Quin est optandum *LAPIS* hic non nomine sed re
OFFENSIONIS sit *LAPIS*.

Non offendatur tantum, offendaat quoq; ad illum;
 Iugulumq; frangat Hæresis.

QVO NON LIVOR ADIT?

D*Vm* templo, *CASIMIRE*, tuo fundamen ad ima

Cum sonitu iacitur; Dite fremente, Lapis,

Livor obirato, nutu Plutonis, ab orco

Profilit ut multis felle cor inficiat.

Mox petit Errones Danaos, tumidosq; Ministros

Leucori nigra tuos, blenna Gebenna tuos.

Illicet hi *CASIMIRIACIS* signata triumphis

Obliquum intuiti tot monumenta, gemunt.

Livido & ore fremunt, rabida & conuitia torquent

In Diuum indigerem. Quid *CASIMIRVS* sad hæc?

Perpetitur miseros, miseratur & ista veneno

Pectora tartareo: lenit & ore patrem.

In Diuū ofores, hæreticos in apros.
Excurite inuidiam miseri, & non temnite Diuos,
Ne vobis Diuū det pater acre malum.

LAPIDIS HVMANDI SVPREMA VOLVNTAS.

Lustratus lapis ille scrobem subiturus hiantem,
Nunc, ait, ad fundum lautus & vnctus eo.
O pia Vilna pio tibi sint cum Praesule grates,
Cum grege saluifici nomen habente Dei,
A quibus huc vectus sum tanteq; auctus honore,
Vt basis indigetis prima sub æde locer.
Vnum oro; siquidem inferias mihi ferre Poeta
Versibus & sertis h'c voluere suis,
Ne raptata volent subitis ludibria ventis,
Vt mihi sunt subitis hæc properata moris,
Me nec vt vlla dies vnquam memori eximat æuo,
Ætatem versus arte typosq; ferant.
Liuor at hæc blatiet leuia esse nec æthere digna,
Digna pari mecum quæ tumulentur humo.
Liuori bone Lector ai, Lapidis esse sat apta;
Vt rudis ipse Lapis sic rude carmen amat.

